

Briuselis, 2024 m. lapkričio 29 d.
(OR. en)

16183/24

RECH 522
IND 536
MI 979
COMPET 1160

POSĖDŽIO REZULTATAI

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato
data: 2024 m. lapkričio 29 d.
kam: Delegacijoms

Ankstesnio
dokumento Nr.: 15398/24

Dalykas: Komisijos komunikatas dėl pažangiųjų medžiagų
– Tarybos išvados (2024 m. lapkričio 29 d.)

Delegacijoms priede pateikiamos Tarybos išvados dėl *Komisijos komunikato dėl pažangiųjų medžiagų*, kurias Taryba patvirtino 2024 m. lapkričio 29 d. įvykusiame 4063-ame posėdyje.

**TARYBOS IŠVADOS DĖL KOMISIJOS KOMUNIKATO
DĖL PAŽANGIŲJŲ MEDŽIAGŲ**

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA

PRIMINDAMA

- savo 2022 m. gruodžio 2 d. išvadas dėl naujosios Europos inovacijų darbotvarkės, kuriose išdėstyta inovacijų politika, kuri padėtų ES tapti pasauline lydere¹;
- savo 2024 m. gegužės 23 d. politinius debatus dėl mokslinių tyrimų ir inovacijų pažangiųjų medžiagų pramonės lyderystei srityje, kuriuose daugiausia dėmesio skirta Sąjungos ir valstybių narių mokslinių tyrimų ir inovacijų, susijusių su pažangiosiomis medžiagomis, koordinavimui siekiant išvengti susiskaidymo, prioritetinėms taikymo sritims ir valstybių narių geriausios praktikos pavyzdžiams²;
- savo 2024 m. gegužės 23 d. išvadas dėl žinių valorizacijos, kaip priemonės atspariai ir konkurencingai pramonei bei strateginiam savarankiškumui atviros ekonomikos sąlygomis Europoje užtikrinti, stiprinimo, kuriose Taryba pabrėžė strateginę ypatingos svarbos ir besiformuojančių technologijų, pavyzdžiui, dirbtinio intelekto, gyvybės mokslų technologijų ir pažangiųjų medžiagų, svarbą stiprinant Sąjungos poziciją pasaulinėse vertės grandinėse ir skatinant jos atsparumą bei tvarumą³;
- savo 2024 m. gegužės 24 d. išvadas „Konkurencinga Europos pramonė, remianti mūsų žaliąją, skaitmeninę ir atsparią ateitį“, kuriose pabrėžiama, kad reikia skatinti naudoti pažangiąsias medžiagas ir skatinti žiediškumą⁴;
- 2024 m. rugsėjo 9 d. paskelbtą Mario Draghi parengtą ataskaitą „Europos konkurencingumo ateitis“, visų pirma joje pateiktą rekomendaciją stiprinti ES pramonės lyderystę pažangiųjų medžiagų srityje,

¹ Dok. 15602/22.

² Dok. 9333/24.

³ Dok. 10182/24.

⁴ Dok. 10127/24.

1. PALANKIAI VERTINA 2024 m. vasario 27 d. paskelbtą Komisijos komunikatą „Pažangiosios medžiagos pramonės lyderystei“⁵, kuriame išdėstyta Europos strategija, kuria siekiama užtikrinti mokslinius tyrimus, inovacijas ir pramonės lyderystę pažangiųjų medžiagų – bazinės didelio poveikio technologijos – srityje. PRIMENA, kad komunikate Europos moksliniai tyrimai ir inovacijos pažangiųjų medžiagų srityje nurodomi kaip dvejopos pertvarkos variklis, o pažangiųjų medžiagų klausimai nagrinėjami remiantis penkiais skirtingais ramsčiais – nuo būsimų pažangiųjų medžiagų mokslinių tyrimų pagal ES, nacionalines ir regionines mokslinių tyrimų programas iki jau turimų pažangiųjų medžiagų gamybos ir naudojimo.
2. PRIPAŽIŠTA, kad artimiausiais metais numatomas spartus pažangiųjų medžiagų paklausos augimas įvairiuose sektoriuose. PABRĖŽIA, kad Sąjunga turi paspartinti pažangiųjų medžiagų mokslinius tyrimus ir plėtrą, didinti savo inovacijų ir gamybos pajėgumus ir skatinti išmanų pažangiųjų medžiagų naudojimą pramonėje, kad būtų didinamas Sąjungos konkurencingumas, stiprinamas jos ekonominis saugumas ir didinamas jos atsparumas bei strateginis savarankiškumas, kartu išsaugant atvirą ekonomiką.
3. PRIPAŽIŠTA, kad būtina toliau plėtoti dinamišką, saugią ir įtraukią pažangiųjų medžiagų ekosistemą visoje Sąjungoje, kuri prisidėtų prie konkurencingos žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos. MANO, kad tokia ekosistema turėtų būti grindžiama esamais pranašumais, padėti šalinti spragas, remti fundamentinius ir taikomuosius mokslinius tyrimus, plėtrą ir inovacijas Sąjungoje ir skatinti konkurencingumą ir augimą. Šiame kontekste PABRĖŽIA, kad svarbu pasinaudoti Europos mokslinių tyrimų infrastruktūra ir technologijų infrastruktūra, kurios turi potencialo ir unikalių galimybių, kad būtų sudarytos sąlygos moksliniams proveržiams medžiagų mokslo srityje. PABRĖŽIA, kad reikia remti regionines inovacijų ekosistemas, kad būtų struktūrizuotos ir sujungtos vertės grandinės.

⁵ Dok. 7172/24.

4. PRIMENA, kad svarbu užtikrinti, kad naujos kartos pažangiosios medžiagos būtų saugios, tvarios, žiedinės ir efektyviai naudojančios išteklius. PABRĖŽIA, kad projektuojant ir apdorojant pažangiąsias medžiagas, kurios yra ekonomiškai efektyvios ir konkurencingos, reikia taikyti mažinimo, pakartotinio naudojimo ir perdirbimo principą. MANO, kad reikia atlikti prognozavimo tyrimus siekiant išnagrinėti įvairius būsimų poreikių scenarijus ir galimus žiedinius bei tvarius sprendinius, taip pat pageidaujamą pažangiųjų medžiagų, kurios ateityje gali būti itin svarbios, gamybą ir naudojimą. MANO, kad šios medžiagos turėtų būti kuriamos vadovaujantis saugos ir tvarumo principais, kad būtų pasiekti žaliojo kurso nulinės taršos ir aplinkos be toksinių medžiagų tikslai, ir jas naudojant turėtų būti pasiūlyta sprendimų, kad būtų įgyvendintas Europos žiedinės ekonomikos užmojis, prisidedama prie Žaliojo kurso pramonės plano, įskaitant Svarbiausiųjų žaliavų aktą, Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės aktą ir Europos lustų aktą, tikslų, taip pat didinamas energijos ir išteklių naudojimo efektyvumas. RAGINA Komisiją kuo greičiau nustatyti įrodymais pagrįstus kriterijus ir politiką, kad naudojant pažangiąsias medžiagas būtų sumažinta Europos strateginės priklausomybės nuo svarbiausiųjų žaliavų rizika. PRIPAŽĮSTA, kad būtina parengti pažangiųjų medžiagų apibūdinimo, bandymo ir patvirtinimo metodus ir vertinimo priemones, taip pat integruoti žiedinės ekonomikos principus ir atlikti visapusiškus gyvavimo ciklo vertinimus, kad būtų užtikrinta tvari pažangiųjų medžiagų gamyba, naudojimas ir šalinimas. AKCENTUOJA, kad reikia mažinti bendrą medžiagų naudojimą, taip pat jų sudėtingumą produktuose, didinti išteklių naudojimo efektyvumą ir taip skatinti žiediškumą ir pakartotinį medžiagų naudojimą, kad būtų sumažintas poveikis aplinkai ir priklausomybė nuo išteklių.

5. PABRĖŽIA, kad pažangiosios medžiagos yra itin svarbios Europos ekonominiam saugumui. Todėl PRAŠO Komisijos ir valstybių narių parengti tolesnes proporcingas ir veiksmingas priemones mokslinių tyrimų saugumui ir rizikos valdymui gerinti, laikantis 2024 m. gegužės 23 d. Tarybos rekomendacijoje dėl mokslinių tyrimų saugumo didinimo nustatytų vertybių ir principų⁶.
6. PABRĖŽIA, kad Sąjungos, nacionalinio ir regioninio lygmens prioritetai pažangiųjų medžiagų mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje turi būti derinami su Sąjungos dvejopos pertvarkos ir ekonominio atsparumo strategijomis. PRIMENA Komisijos komunikate nustatytus preliminarinius prioritetus energetikos, judumo, statybos ir elektronikos srityse, nes jos yra itin svarbios Sąjungos žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai. RAGINA Komisiją toliau bendradarbiauti su valstybėmis narėmis siekiant nustatyti bendrus tikslus ir atitinkamai peržiūrėti bei atnaujinti pažangiųjų medžiagų mokslinių tyrimų, plėtros ir diegimo prioritetines sritis, be kita ko, atsižvelgiant į tokias temines sritis kaip sveikatos priežiūra ir žemės ūkio maisto produktai. PAKARTOJA valstybių narių ir Komisijos bendros kuriamosios veiklos svarbą siekiant veiksmingai įgyvendinti pažangiųjų medžiagų mokslinių tyrimų ir inovacijų prioritetus. PAŽYMI, kad kitos pažangiųjų medžiagų prioritetinės sritys turėtų apimti ekonominiu, strateginiu ir socialiniu požiūriu itin svarbius sektorius.

⁶ OL C, C/2024/3510, 2024 5 30, p. 3–9.

7. PABRĖŽIA itin svarbų vaidmenį, kuris tenka pažangiųjų medžiagų mokslinių tyrimų ir inovacijų skaitmenizavimui, visų pirma skaitmeninėms modeliavimo priemonėms, bendrai duomenų analitikai ir (arba) ontologijoms ir dirbtiniam intelektui, kurie gali paspartinti naujų novatoriškų medžiagų atradimą ir pasiūlyti jų sudėtį. ATKREIPIA DĖMESĮ į pasiūlymą sukurti visoms valstybėms narėms atvirą bendrą skaitmeninę pažangiųjų medžiagų infrastruktūrą, kad būtų visapusiškai išnaudotas medžiagų duomenų ir dirbtinio intelekto potencialas Europoje, siekiant paspartinti pažangiųjų medžiagų projektavimą ir plėtojimą per visą gyvavimo ciklą, atsižvelgiant į jau esamų mokslinių tyrimų infrastruktūrą ir technologijų infrastruktūrą bei duomenų erdvių, pavyzdžiui, bendrosios įmonės „EuroHPC“ ir Europos atvirojo mokslo debesijos, ekosistemą. PABRĖŽIA, kad tokią bendrą skaitmeninę infrastruktūrą turėtų remti Sąjunga ir valstybės narės, skatindamos tiek akademinės bendruomenės, tiek pramonės indėlį ir sudarydamos palankesnes sąlygas nacionalinėms iniciatyvoms integruoti.
8. ATKREIPIA DĖMESĮ į 2024 m. liepos 5 d. Komisijos sprendimą dėl valdymo struktūros – Pažangiųjų medžiagų technologijų tarybos, kuri koordinuos veiksmus pažangiųjų medžiagų srityje su valstybėmis narėmis, mokslinius tyrimus atliekančiomis ir finansuojančiomis organizacijomis ir pramonės atstovais. PRAŠO Komisijos, steigiant šį forumą, kai aktualu, atsižvelgti į esamas struktūras ir išvengti nereikalingos administracinės naštos valstybėms narėms ir bet kokio dubliavimosi su Tarybos sprendimų priėmimo vaidmeniu ir bendrosios mokslinių tyrimų ir inovacijų programos komitetuose atliekamu darbu, laikantis gero valdymo ir skaidrumo principų. PALANKIAI VERTINA bendradarbiavimą su bendrosios mokslinių tyrimų ir inovacijų programos asocijuotosiomis šalimis ir, kai aktualu, su trečiosiomis šalimis siekiant bendrų tikslų ir įgyvendinant bendrus prioritetus, atsižvelgiant į Sąjungos strateginį savarankiškumą.

9. AKCENTUOJA, kad viešasis ir privatusis finansavimas ir investicijos pažangiųjų medžiagų mokslinių tyrimų, plėtros ir inovacijų srityje yra itin svarbūs siūlomiems veiksams. PABRĖŽIA, kad įgyvendinant programą „Europos horizontas“ svarbu siekti subalansuoto ir poreikiais grindžiamo požiūrio į mokslinių tyrimų ir inovacijų veiksmus, įskaitant visus technologinės parengties lygmenis. PAŽYMI, kad naujoji partnerystė „Inovatyviosios medžiagos ES“ yra dar vienas žingsnis siekiant suvienyti pramonės ir akademinės bendruomenės jėgas ir pritraukti daugiau privačiųjų investicijų. PABRĖŽIA, kad vykdant šią naują pramonės partnerystę turėtų būti taikomas skaidrus, atviras ir įtraukus požiūris, grindžiamas pavyzdine kompetencija ir siekiu užmezgant bendradarbiavimą užtikrinti kuo platesnį dalyvavimą visoje Europoje, kad būtų galima pasinaudoti visos ES žiniomis, ištekliais ir ekspertinėmis žiniomis, taip sudarant sąlygas atsparesnėms ir tarpusavyje susijusioms pramonės šakoms. ATKREIPIA DĖMESĮ į darbą Jungtiniame Europos bendriems Europos interesams svarbių projektų forumo pažangiųjų medžiagų srityje, kuris galėtų atlikti svarbų vaidmenį diegiant inovatyvias pažangiąsias medžiagas.
10. ATKREIPIA DĖMESĮ į Komisijos ketinimą remti pažangiųjų medžiagų plėtrą pasitelkiant Europos inovacijų tarybą. RAGINA stiprinti, telkti ir valdyti viešąsias ir privačiąsias investicijas pasitelkiant Europos strateginių technologijų platformą (STEP) ir kitas ES priemones, pavyzdžiui, Inovacijų fondą ir programą „InvestEU“. Todėl RAGINA Komisiją stiprinti pažangiųjų medžiagų plėtrai aktualių ES fondų ir programų sinergiją, o valstybes nares – tokia sinergija visapusiškai pasinaudoti. PABRĖŽIA, kad reikia įgyvendinti tokių ES finansavimo galimybių sinergiją jų projektavimo etape ir skatinti sinergiją su nacionaliniu ir regioniniu finansavimu.
11. PRIMENA, kad žinių valorizacija ir strateginis nematerialiojo turto, įskaitant intelektinės nuosavybės teises ir komercines paslaptis, naudojimas yra esminiai veiksniai, kad pramonės šakos, ypač mažosios ir vidutinės įmonės (MVI), galėtų pritraukti investicijų, kurti vertę ir didinti savo konkurencingumą. Todėl RAGINA pažangiųjų medžiagų kūrėjus kuo geriau pasinaudoti žinių valorizacijos gairėmis.

12. PRIPAŽĮSTA itin svarbų MVĮ ir startuolių vaidmenį vykdant mokslinius tyrimus ir plėtrą bei skatinant inovacijas pažangiųjų medžiagų srityje. ATKREIPIA DĖMESĮ į tai, kad novatoriams ir MVĮ turėtų būti teikiama parama kuriant ir išbandant didelio našumo ir tvarias medžiagas nuo pat pradinio etapo. PABRĖŽIA, kad būtini tokie paramos mechanizmai kaip dotacijos, finansinės priemonės, investicijos į nuosavą kapitalą, inkubatoriai, mentorystės ir prieiga prie infrastruktūros, siekiant padėti MVĮ įveikti patekimo į rinką kliūtis ir plėsti savo inovacijas.
13. PRIPAŽĮSTA, kad reikia sudaryti palankesnes sąlygas pramoniniam ir komerciniam masto plėtimui ir jį spartinti, remiant mokslininkus, novatorius, pramonę, visų pirma MVĮ ir startuolius. PABRĖŽIA apribotos bandomosios reglamentavimo aplinkos ir standartų, kaip inovacijas skatinančių veiksmų, vaidmenį.
14. PRIPAŽĮSTA, kad svarbu panaudoti viešuosius pirkimus, kad būtų skatinama pažangiųjų medžiagų paklausa. PAŽYMI, kad tam reikia keistis informacija apie pažangiausias inovacijas, kuriomis gali naudotis viešųjų pirkimų vykdytojai, taip pat geriau koordinuoti stambiųjų pirkėjų veiklą, kad novatoriškos įmonės galėtų veiksmingai ir efektyviai plėstis.
15. PABRĖŽIA, kad reikia naujų įgūdžių, susijusių su novatoriškais metodais ir priemonėmis, naujų medžiagų projektavimu ir plėtojimu. PRIPAŽĮSTA, kad ypač reikalingi medžiagų mokslo, chemijos, fizikos, inžinerijos ir informacinių technologijų įgūdžiai. ATKREIPIA DĖMESĮ į tai, kad 2024 m. Komisija, bendradarbiaudama su Europos inovacijos ir technologijos institutu, įsteigė Pažangiųjų medžiagų akademiją, ir RAGINA kitas atitinkamas esamas struktūras ir programas įsitraukti į naujų įgūdžių ugdymą. SIŪLO, kad, atsižvelgiant į nacionalinę kompetenciją ir institucinį savarankiškumą, šie įgūdžiai būtų kartografuoti ir prireikus į juos būtų atsižvelgiama atitinkamose švietimo ir mokymo programose, profesinio rengimo ir mokymo srityje ir aukštojo mokslo srityje bei kitose atitinkamose įgūdžių tobulinimo programose.

16. PRIPAŽĮSTA, kad svarbu skatinti švietimą gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos (STEM) srityje, remti profesinio rengimo ir mokymo iniciatyvas ir sudaryti palankesnes sąlygas šios srities tyrėjams ir specialistams siekti karjeros, įskaitant tarpsektorinio judumo mechanizmus. PABRĖŽIA, kad turėtų būti dedamos pastangos spręsti nepakankamo STEM studijose dalyvaujančių moterų skaičiaus problemą, sudarant sąlygas įtraukiai ir palankiai mokymosi ir darbo aplinkai, kurioje būtų įgyjama praktinės patirties ir dalyvaujama stažuotėse, taip pat skatinant sektinus pavyzdžius ir mentorystę. RAGINA skatinti pažangiųjų medžiagų plėtojimo ir taikymo geriausią praktiką ir sėkmingų atvejų tyrimus ir jais dalytis, siekiant skatinti mokymąsi, inovacijas ir sėkmingų modelių atkartojimą visoje Sąjungoje.
17. PRIPAŽĮSTA pažangiųjų medžiagų etinius aspektus ir poveikį visuomenei, įskaitant jų poveikį sveikatai ir aplinkai. PABRĖŽIA, kad svarbu didinti visuomenės informuotumą apie atsakingą pažangiųjų medžiagų gamybą ir naudojimą. AKCENTUOJA, kad itin svarbu, jog visuomenė pripažintų pažangiąsias medžiagas ir jomis pasitikėtų, siekiant užtikrinti sėkmingą jų integravimą į kasdienį gyvenimą ir ekonomiką. Todėl RAGINA Komisiją ir valstybes nares teikti išsamią informaciją Sąjungos, nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis, siekiant didinti visuomenės informuotumą ir supratimą apie pažangiąsias medžiagas. MANO, kad pasitelkiant tokią informaciją galėtų būti išryškinta šių medžiagų nauda, sauga ir tvarumas, sprendžiamos galimos problemos ir skatinamas visuomenės pasitikėjimas, ir, kai aktualu, ji galėtų būti susieta su esamomis komunikacijos iniciatyvomis.
-